

Õiguskantsler

Igor Gräzin
Riigikogu Kantselei
riigikogu@riigikogu.ee

Teie 18.05.2017 nr

Meie 13.06.2017 nr 10-2/170757/1702577

Vabariigi Valitsuse liikmete viibimiskohast

Lugupeetud härra Gräzin

Olete esitanud tähelepanu vääriva küsimuse, kas Eesti Vabariigi Valitsus võib koguneda otsustusvõimelisena väljaspool Eesti Vabariigi territooriumi või on sel juhul tegemist Eesti Vabariigi suveräänsuse amputeerimisega. Küsimus on seotud 3. mail 2017.a Brüsselis peetud Vabariigi Valitsuse istungiga.

Kuigi Teie pöördumises on ainest mitmeks huvitavaks aruteluks, saan selle põhiküsimusele vastata kehtivatele õigusaktidele tuginedes. Eesti Vabariigi Põhiseadus (PS) ei välista Vabariigi Valitsuse (VV) kogunemist väljaspool Eesti Vabariiki.

Seda, kus VV koguneb, reguleerib esmalt [Vabariigi Valitsuse seadus](#) (VVS). VVS § 16 lg 3 kohaselt toimub VV istung VV asukohas, kuid võib Vabariigi Valitsuse reglemendis tähendatud juhtudel toimuda ka mujal. [Vabariigi Valitsuse reglemendis](#) (VV reglement) puudutab sama küsimust § 15, mis näeb ette, et VV istungid toimuvad neljapäeviti algusega kell 10 Vabariigi Valitsuse asukohas Tallinnas Stenbocki majas, Rahukohtu 3 (lg 1), kuid peaministri otsusel võib istungi toimumise aega ja kohta muuta (lg 2). Lisaks sätestab sama paragrahvi lõige 3 võimaluse viia VV istung läbi sidevahendite kaudu, kui peaminister nii otsustab.

Seega ei ole alust pidada VV kogunemist istungile väljaspool Eesti Vabariigi territooriumi lubamatuks, kuna sellekohast absoluutset keeldu kehtivast õigusest, sh Põhiseadusest, tuletada ei saa. Absoluutse keelu kehtestamise vastu räägib nii vajadus toimida muutuvates oludes kiiresti ja paindlikult kui ka asjaolu, et VV liikmete volitused ja pädevus ei lõpe Eesti Vabariigi piiril.

Eelnev ei tähenda aga, et VV istungite pidamine tavapärasest toimumiskohast eemal saaks kujuneda reegliks või et seda võiks otsustada kergekäeliselt. Esmalt tuleneb juba VVS-st ja VV reglemendist, et väljaspool Stenbocki maja võib istung toimuda vaid erandjuhtumil, kui peaminister seda otsustab. Eelduslik toimumiskoht on õigusaktides sätestatud ja sellega peavad istungil osalejad üldjuhul ka arvestada saama.

Lubamatu oleks istungi kohta muuta eesmärgiga kahandada valitsuse otsustusvõimet või valida süstemaatiliselt koht, mis takistab osaleda kellelgi, kel on tagatud õigus valitsuse istungitest osa võtta.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Näete oma kirjas võimalust, et VV kogunemine väljaspool Eesti Vabariiki võib olla kantud soovist väljuda oma riigi avalikkuse kontrolli alt. Selle tähelepaneku kontekstis on oluline teadvustada PS § 136 lg-s 1 ja § 141 lg-s 2 sätestatud kontrollimehhanisme (vt ka VVS § 18 lg 4). Lisaks VV liikmete ja riigisekretäri osavõtule istungist nähakse ette, et istungist võivad sõnaõigusega osa võtta õiguskantsler ja oma ülesannetesse kuuluvais asjus riigikontrolör. Just kahe viimati nimetatu osalemisvõimaluse tagamine aitab ennetada kuritarvitusi, millele oma kirjas viitate.

Ainuüksi võimalus pidada VV istungeid väljaspool Eesti Vabariiki ei saa ohustada Eesti Vabariigi suveräänsust. Küll aga tuleb eeldada, et kui peaminister otsustab korraldada VV istungi mõnes tavatus kohas, siis garanteerib ta, et üheaegselt kogunevate valitsuse liikmete, riigikontrolöri ja õiguskantsleri turvalisus on tagatud tavapärasel tasemel. Valitsuse istungite toimumise koha määramine peaministri suva alusel ei tohi tuua kaasa täiendavat julgeolekuohtu, millel võivad olla omakorda tõsisemad tagajärjed.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise